

Redacţia
Str. Prundului 39-41
Administraţia
Str. Prundului Nr. 4.

GLASUL ARDEALULUI

Abonamentul
până la sfârşitul acestui an
10 corane.
Exemplarul 20 fileri.

Apare zilnic sub conducerea unui comitet de redacţie.

Organul Sfatului naţional român din Ţara Bârsel

Să fie lumină!

Comunicat oficial.

Situaţia politică s'a limpezit. Avem în sfârşit dreptul firesc să ne croim singuri soarta şi realizarea unităţii noastre naţionale nu mai întâmpină nici o piedică serioasă.

Nu credem, că compatrioţii Unguri sau Saşi ar avea încă iluzia, că s'ar mai putea schimba logica implacabilă a evenimentelor. Ce-i drept, nu ne aşteptăm din partea lor la o remanere bărbătească în faţa soţii. Căci demnităţea nu e însuşirea sufletelor parazitare; nu ne surprind mişcările lor, cu cari tămăiază întreagă lumea cerşind lătare şi nu ne miră nici ciudata metamorfoasă sufletească, prin care au trecut aceşti oameni, devenind într-o singură noapte, din lupi cruzi, blânzi mieluşei.

li înţelegem: din parte ne nicio răzbanare; dar nici mila. Zeiţa dreptăţii să fină cumpăna în mână legată la ochi.

Oricât de greu le cade, aceşti oameni trebuie deci să înţeleagă, că pământul aparţine aceluia, cari îl locuiesc. (R. Mures)

Urgisitei armate de lăcuste, pe care în chip de osândă am purtat-o lungi veacuri în spinare, nu-i cerem socoteală. Cu ce-ar şi putea ele plăti marea de sânge, pe care ni au supt-o?

Nu le cerem socoteală, dar trebuie să le îndepărtăm de pe corpul nostru, ca pe nişte materii străine. Oamenii deslipiţi din trunchiul naţiilor lor, fără tradiţie, fără a avea substrat în popor şi mai ales fără a avea legătură sufletească cu oamenii şi pământul, pe care-l stăpânesc, ce mai caută între n-i? Stăpânirea veche, care ni l-a trimis ca o năpăstă pe cap, dându-le ordin, să ne împletească din viclenie şi violenţă cămaşa de forţă, nu mai este. Şi ei, scârboasele unelte, cari nu mai au raţiunea d-a-fa, de ce nu pleacă? A fost desu!...

Apariţia lor între noi e o insultă, căci ne reamintesc trecutul plin de ruşine; iar noi vrem să facem acestui trecut o groapă înensă, peste care vom aşeza lespezii groi ai uitării... Nici-o stălie, nici un strigoi să nu mai tulbure sufletul nostru!

Senini şi tari apoi orem să clădim un stat al nostru: legea lui va fi conştiinţa iar arma lui dreptatea.
I. Cristea.

„Românul” ziarul oficial al Consiliului Naţional Român din Arad are un comunicat oficial, în sensul cărui tratativele, ce au loc în Arad între reprezentanţii noştri şi delegaţii unguri, sunt de caracter decisiv. Se va vedea, dacă revendicările noastre naţionale se pot realiza pe cale paşnică, ori Consiliul Naţional Român se va vedea necesitat să ia alte măsuri, cari vor avea darul să impună respectul convenit voinţei noastre.

Mai departe confratele din Arad avertizează publicul să nu dea crezare zvonurilor, cari circulă prin presa ungurească cu privire la acţiunile Consiliului Naţional Român. Ziarul oficial al Consiliului N. R. Central precum şi celelalte organe oficiale ale consiliilor judeţene informează regulat publicul asupra direcţiei noastre politice.

În legătură cu aceste ni putem trece cu vederea, că din anumite centre româneşti s'au posut acţiuni, cari par a provoca zăpăceală în sânul populaţiei româneşti.

Luăm cu plăcere la cunoştinţă faptul, că Comitetul N. R. C. din Arad a emis un delegat al său la Cluj pentru lămurirea definitivă a chestiunii organizaţiei militare române unitare.

Cronica internă

Tratativele cu maghiarii au eşuat

Românii îşi susţin pretenţiunile integrale.

Arad 14 Nov.

În scopul unei aranjări provizorii a chestiunii noastre naţionale până la conferinţa generală de pace ministrul însăşi a recomandat o soluţie co-istătoare din 11 puncte:

Cele mai principale ar fi:

1. Guvernul maghiar investeste Consiliul naţional român cu dreptul de guvernare a acelor oraşe şi cercuri, cari au majoritate românească.

2. Românii trimis un reprezentant în guvernul maghiar.

3. Funcţionarii în afară de comiţii supremi ar fi supuşi Consiliului naţional român. Legea nouă nu s'ar putea aduce, decât cu învoirea prealabilă a G. N. R. A noavelea funcţionarilor să nu se poată face decât pe cale disciplinară.

4. Se asigură drepturile minorităţilor române pe teritorii ungureşti, tot astfel

drepturile minorităţilor străine pe teritorii româneşti în secolul Ş-lui 48 din 1838.

5. Acordul ar rămănea obligatoriu numai până la fiica congresului de pace.

Românii au e-nstatat două greşeli în propunerea d'at. Iată. Mai întâi datele statistice nu sunt corecte deoarece pe teritoriu pretins de comitetul român Ungarii se află numai într'un număr dispărent. A doua oară lăsată vrea să rezolve raportul dintre Românii şi Maghiarii după cercuri şi nu după comitate. Din cauza aceasta Românii au privit cu olincredere proiectul cu atât mai vădit, că le era teamă că deşi e vorba de un acord provizoriu, totuşi la congresul de pace, Ungurii s'ar fi provocat la acest aranjament ca la o rezolvare completă a chestiunii româneşti. În sfârşit *Dr. Imila Mania* a declarat, că Românii nu dreptul istoric de-a alcătui un stat pe teritorii locuite de ei. Drepturile minorităţilor străine le vor garanta.

Proiectul d'ui ministru nu-l poate primi deoarece s'ar naşte aparenţa că Românii au renunţat la dreptul lor de stat.

Pondere civilă şi militară română.

Erdődy, membrul C. N. R. s'a pronunţat în chipul următor asupra tratativei dintre guvernul maghiar şi C. N. R.

Consiliul naţional maghiar s'a format din partidul *Károlyi*, partidul radical şi din cel socialist. În baza principiilor lui Wilson cuprinde membrii numai din-sinul naţiunii maghiare. Prin urmare consiliul naţional maghiar reprezintă exclusiv numai naţiunea maghiară. Guvernul acesta, care depusese jurământul în mâinile regelui, reprezentantului tuturor locuitorilor din statul ungar, a fost delegat de acest jurământ şi a devenit noul jurământ în mâinile Consiliului naţional maghiar, din a cărui încredinţare s'a şi format acest guvern. Deci acest guvern este deţinătorul şi reprezentantul numai a puterii naţionale-maghiare, astfel ni i consiliul naţional maghiar nici guvernul d-azi nu reprezintă naţiunea română. Consiliul naţional român este posesorul şi deţinătorul puterii naţionale române în ţară şi singurul reprezentant al naţiunii române. *Din aceste rezultate, că toate puterea civilă şi militară asupra fi-naturilor locale în România îl compete de jure şi neco-ditional naşterii române. Comitetul naţional român stă pe aceasta bază şi văzând că restabilirea ordinii interne până azi n'a suceci pretinde să i se predea întreaga administraţie de pe întreg teritoriul locuit de români.*

Apariţia la Ardeal a patruloilor româneşti.

Mareşăleşchely 13 Nov.

Patruloile româneşti s'au pusat în Brej-cu.

O circulară istorică

Preasfințitul părinte al Caransebeșului, *Dr. E. Miron Cristea*, a trimis clerului său următoarea circulară, în care: săvârșește duhul zilelor mari de azi. Ceții, frați Români, cu sfîșnietate acest document istoric al bisericii noastre ortodoxe de aici, care ne-a păstrat nealina sufletul feciorenic prin urgi de veacuri. — Preasfințite, ne închinăm!

Cătră

îmbutul cler din eparchie ortodoxă-română a Caransebeșului.

Răsboiul de acum și dăbul creștinesc, curios în soliele marelui președinte al Statelor-Unite din America, *Wilson*, a provocat o epocă de prefacere și în viața națională a poporului român din Transilvania și Ungaria. Astăzi toată lumea recunoaște fiecărui popor dreptul de a dispune asupra sa, în consecința acestui principiu fundamental pentru viitoarea dezvoltare și organizare a poporului român, comitetul partidului național român ales de marea conferință națională, este recunoscut din partea tuturor factorilor competenți de conducătorul și reprezentantul legal al neamului nostru. Vrednici băbăi ai conferinței și ai comitetului, țaria convingerii lor naționale, munca lor neobosită și suferințele de mucenici ale celor mai aleși frunziși în lupta pentru drepturile poporului român, precum și hărăzile demne ale conferințelor noastre naționale, sau ale marelui sfat, au înălțat cauza neamului și au contribuit în mare măsură la împlinirea aspirațiilor noastre naționale, a căror împlinire se apropie.

Acest comitet — și până la completarea sa — a luat numele de *Consulul sau sfatul naștilor române*.

El este în aceste timpuri de prefacere cea mai înaltă autoritate națională a poporului român, care și în munca din viitor imploară mereu ajutorul lui Dumnezeu.

Sfînta tradiție a bisericii noastre ortodoxe răsăritene a fost în slujbele sale totdeauna cu deosebire luare aminte la autoritatea, sau stăpînirea lămăscă. Cu atât mai vădit trebuie să o facă această biserică poporului român, pusă pe temelii naționale.

Deci — și până când Preasfințitul sinod episcopesc în deplină sa competență va stabili conșomfort nouilor săi drept definitive extensiile și pomenirile respective — după următoarele:

1. La Ertenia cea mare dăbul Inciputul slujbelor se aduce la local cuvenit:

„Pentru înalta noastră stăpînire națională și pentru marelui sfat al naștilor române — Domnului să ne rugăm”.

2. La ectenia după sfînta evanghelie: „Încă ne rugăm pentru înalta noastră stăpînire națională și pentru marelui sfat al naștilor române, pentru mîntuirea și iertarea păcatelor lor, și pentru ca Domnul Dumnezeu mai ales să le deie spor și să le ajute într-o toate lucrările lor spre binele obștei”.

La ecirea cu sfîntele daruri după pomenirea episcopului:

„Pe prea înalta noastră stăpînire națională și pe marelui sfat al naștilor române — Domnului Dumnezeu să le poamească întru împărăția Sa”.

Caransebeș, la ziua sf. marelui mucenic Dimitrie, 1918.

Cu achirează binecuvîntare:

Dr. H. Miron Cristea,
episcop

Cronica externă.

Budapesta 13 Nov.

Ceții voesc să împiedice rtragerea trupelor germane prin Ungaria de nord în Germania, deși guvernul Károlyi a asigurat trecerea mai bine zis fuga Nemților.

Nota lui Solf către Lansing.

Secretarul de stat german Solf a adresat lui Lansing o notă, în care cere condițiile de pace mai ușoare. Germania a acceptat condițiile, dar executarea lor va avea de urmat baza controul a ceea ce este ideal, care formează toată reconstrucția unității popoarelor. Poporul german în ultimul caz se adresează lui Wilson pentru ajungerea unor condiții mai blănde.

Ce voesc muncitorii?

Rotterdam 11 Nov.

Asociațiile internaționale din diferite țări, pe lângă congresul de pace, voesc înțerea unui congres muncitoresc socialist. Conziul muncitoresc socialist englez a și adus-o la cunoștința ministrului președinte Lloyd George, care cu toată energia protestează, asigurându-i că biletele de liberă trecere cu toată probabilitatea nu vor căpăta.

Pianurile Școlilor.

Zürich 14 Nov.

Comitetul Național cehos a ordonat mobilizarea tuturor contingentelor tinere. La congresul de pace vreau să pună lumea în fața unor fapte împlinite.

Informațiuni.

S'a încheiat armistițiul între Unguri și Antantă.

Budapesta 14 Nov.

În 13 Nov. noaptea *Sinder* în numele guvernului maghiar a încheiat convenția militară, care cuprinde măsurile armistițiului, referitoare la Ungaria.

Din partea antantei a încheiat vaivodul sârb Mișić și generalul Henrys, delegat ca comandant al trupelor de ocupație. La Pesta va merge o divizie franceză.

Înaintarea Sârbilor.

Szabadka, 14 Nov.

Sârbii au ocupat orașele Szabadka, Zombor, Brja și Pécs.

Rectificare. Din neabgare de seamă a rămas afară din proiectul de organizare al Gardei naționale, publicat în numărul trecut, următoarele pasaje:

d) *Piașter* (Cuartirul). Garda este

a încuștră în casa comunală sau culare edificiu public (școală etc.) dacă se află în apropierea nemijlocită a casei comunale, — eventual în localități private din apropierea nemijlocită a comunei.

V. *Evidența*: Despre gardiștii întruți este a se conduce o evidență permanentă.

Evidența acestora are să cuprindă național și toate schimbările în persoane.

VI. *Modalitatea înțînării (formării) gardei*. În gardă să primesc numai elemente de cea mai mare încredere — Soldații și subofițerii merituși sunt de preferat. În rolurile gardiștilor să face cât se poate în celelegere cu comitetul comunal și cu bărbății de încredere din comună.

Bărbății de națiune străină întruță corăspund depline încrederi a poporului încă se pot primi — au însă să depună jurământul preescrit.

Fiecare gardiștii înrolat și trecut în evidență (ad pct V.) este a se jura după formulărilor alăturat.

Organizarea noastră națională.

Statul național în Budapesta.

Românii din Budapesta au înțut o adunare, în care au constituit *Sfatul Național Român din Budapesta*. Acesta este o filială a Comitetului național român din Arad. Ca președinte a fost ales advocatul *Dr. Ioan Erdélyi* ca vicepreședinti din partea burghezilor oficalant *Moise Baltă*, iar din partea socialist *Ioan Alitai*. Membrii în comitet sunt: *Anton Mocsonyi, Dr. Victor Poos și Ion Viaz* din burghezii și *Tiron Alitai, Gheorghe Boeriu și Vasile Dobresca* dintre socialisti. În adunarea s'a discutat și chestia *unirii teritoriilor din Ungaria, localitate de Români cu regatul României*. Societății drept condiție a unirii Românilor ardeleni și ungereni cu realității Români cer întroducerea regimului democratic pe toată linia în România nouă.

Constițuirea conziilului național din Făgăraș.

Din Făgăraș ni se comunică următoarele:

În Făgăraș s'a constituit în 11 c. Conziilul Național Român Comitatei aie gându-se 52 membri sub președintul *Dr. Nicolau Șerban*. Conziilul a designat un comitet executiv din 12 membri cu sediul în Făgăraș; totodată a făcut dispozițiile de lipsă pentru organizarea secțiilor comunale și a gardei naționale române pe teritoriul întregului comitat.

Scrierile destinate Conziilului s'nt a se aduce secretarului *Dr. Camil Negrea* advocat în Făgăraș.

Făgăraș la 12 Noembrie 1918.

Dr. Camil Negrea,

advocat, secretar.

Dr. Nicolau Șerban,
advocat, deputat dietal.

Față de gîrile înaste referitor la organizarea din Făgăraș, comunicatul acesta a bins primii N. R.

Pravala de macelărie a d-lui **Dumitru N. Căpățînă** se va deschide Sămbătă în 16 Noembrie a. c. punând în vânzare tot felul de cărnuri.